

«Təsdiq edilmişdir»
Azərbaycan Respublikasının
Prezidenti yanında Qiymətli Kağızlar
üzrə Dövlət Komitəsi
əmr № 01/10-232
«26» avqust 2002-ci il

«Təsdiq edilmişdir»
Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı
İdarə Heyətinin 2002-ci il «16» avqust tarixli
qərarı ilə protokol №18

«16» avqust 2002-ci il

_____ H. Babayev

_____ E. Rüstəmov

**Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı tərəfindən
veksellərin yenidən uçotu haqqında müvəqqəti
Q A Y D A L A R**

(15.04.2010-cu il tarixli dəyişikliklərlə)

Bu Qaydalar Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinə, «Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında», «Banklar və bank fəaliyyəti haqqında» Azərbaycan Respublikası qanunlarına, Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Qiymətli kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi (irəlidə – QKDK) haqqında Əsasnaməyə və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qiymətli kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi tərəfindən təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasında veksəl dövriyyəsi haqqında» Əsasnaməyə (irəlidə - Əsasnamə) uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (irəlidə – Mərkəzi Bank) tərəfindən sadə veksellərin (irəlidə - veksellər) yenidən uçota alınmasını tənzimləyir.

1. Ümumi müddəalar

- 1.1. Mərkəzi Bank veksellərin yenidən uçotunu yeritdiyi pul-kredit siyasətinin məqsədlərinə müvafiq surətdə kredit əməliyyatlarının bir növü kimi həyata keçirir və aparılan əməliyyatların həcmi müstəqil surətdə müəyyənləşdirir.
- 1.2. Mərkəzi Bank rəsmi uçot (diskont) dərəcəsini pul bazarının ümumi vəziyyətindən, kreditlər üzrə tələb və təklifdən asılı olaraq müəyyənləşdirir. Mərkəzi Bank uçot (diskont) siyasətini dövlətin pul-kredit siyasəti çərçivəsində bankların uçot (diskont) dərəcələrinə təsir göstərmək üçün həyata keçirir.
- 1.3. Mərkəzi Bank kommersiya banklarından uçota alınmış vekselləri yenidən uçota geri almaq şərtilə alır.
- 1.4. Bu Qaydaların məqsədləri üçün aşağıdakı anlayışlardan istifadə olunur:
  - 1.4.1. *Veksəl* - qanunvericiliyə görə təsdiq olunmuş formada dəqiq tərtib olunmuş, öhdəliyin vaxtı bitdikdən sonra sahibinə (vekselsaxlayana)

- vekseldə göstərilmiş məbləğin vekselverəndən, borcludan və ya veksəl məbləğini ödəməyi üzərinə götürən şəxsdən həmin məbləği şərtsiz tələb etmək hüququ verən, yazılı borc öhdəliyini əks etdirən qiymətli kağızdır;
- 1.4.2. **Sadə veksəl** - vekselverənin, vekseldə göstərilmiş pul məbləğini tələb edildikə və ya müəyyən edilmiş digər bir vaxtda vekselsaxlayana şərtsiz ödəyəcəyi barədə öhdəliyini ifadə edən qiymətli kağızdır;
  - 1.4.3. **Veksellərin yenidən uçotu** - *vekselin* uçotunu aparan bankdan uçota aldığı vekselləri ödəniş tarixindən əvvəl Mərkəzi Bank tərəfindən *vekselin məbləğini diskontla* ödəməklə alınmasıdır;
  - 1.4.4. **Veksəl verən (emitent)** – Azərbaycan Respublikasının rezidenti olan və veksəl buraxan müəssisə və təşkilatlar;
  - 1.4.5. **Uçot aparan bank** – Mərkəzi Bankın müəyyən etdiyi məcburi iqtisadi normativlərə əməl edən və QKDK–da uçot təşkilatı kimi qeydiyyatdan keçmiş müvəkil bankdır. Uçot aparan bank domisiliyant vəzifəsini yerinə yetirir;
  - 1.4.6. **Veksəl məbləği** (vekselin nominalı)- vekselin üzərində yazılmış və ödənilməli olan məbləğ;
  - 1.4.7. **Diskont** – veksellərin uçotu zamanı Mərkəzi Bank tərəfindən alınan məbləğdir;
  - 1.4.8. **İndossament** – vekseldən irəli gələn bütün hüquqları sonuncu vekselsaxlayandan növbəti saxlayana ötürən vekseldə aparılan ötürücü yazıdır;
  - 1.4.9. **İndossant** – vekseldə ötürücü yazını (indossamenti) yazan şəxsdir;
  - 1.4.10. **İndossat** – - ötürücü yazı (indossament) əsasında veksəl ötürülən şəxs ;
  - 1.4.11. **Allonj** – vekseldə qeydlərin yazılması üçün yer olmadıqda üzərində yazılar yazmaq, avalları, akseptləri və sairəni rəsmiləşdirmək üçün veksələ əlavə edilmiş kağız vərəqidir;
  - 1.4.12. **Aval** - vəksele imzalamış şəxsin və ya veksəl üzrə öhdəlik daşıyan digər şəxslərin öhdəliklərini yerinə yetirməsinə görə məsuliyyəti öz üzərinə götürən şəxsin veksəl zəmanətidir;
  - 1.4.13. **Domisiliyasiya** - veksəl üzrə hər hansı bir üçüncü tərəfin ödəyici təyin olunmasıdır;
  - 1.4.14. **Vekselin protesti** - akseptdən və ya ödəmədən imtina faktlarının səlahiyyətli dövlət orqanı (notarius) tərəfindən rəsmi təsdiq edilməsidir;
- 1.5. Mərkəzi Bank vekselləri yenidən uçota qəbul etdikdə veksəl məbləğindən Mərkəzi Bankın rəsmi uçot (diskont) dərəcəsinə uyğun

olaraq müəyyən diskont tutulur. Tutulan diskontun məbləği aşağıdakı düstürə əsasən hesablanır.

$$D = K \times \left(\frac{T \times F}{360 \times 100} \right)$$

burada:

- D – veksəl məbləğindən tutulan diskontun məbləği;
- K – vekselin məbləği;
- T – vekselin yenidən uçotu tarixindən onun ödənilmə tarixinə qədər olan müddət;
- F – Mərkəzi Bankın rəsmi uçot dərəcəsi.

2. Veksellərin yenidən uçot proseduru

- 2.1. Veksellərin yenidən uçota alınması veksellərin yenidən uçotu haqqında Mərkəzi Bank və uçot aparan bank arasında yazılı şəkildə bağlanmış müqavilə əsasında aparılır. (Əlavə №1).
- 2.2. Vekseli yenidən uçota təqdim etmək istəyən uçot aparan bank aşağıdakılardan ibarət sənədlər zərfini Mərkəzi Banka təqdim edir:
  - 2.2.1. vekselin yenidən uçota qəbul edilməsi üçün ərizə (əlavə № 2);
  - 2.2.2. vekselin əsli (allonj varsa, onunla birlikdə);
  - 2.2.3. veksəl verənin son iki ilin maliyyə hesabatı sənədlərini;
  - 2.2.4. veksellərin dövlət reyestrindən çıxarış.
- 2.3. Sənədləri qəbul edərkən Mərkəzi Bankın müvəkkil bölməsinin veksellərin yenidən uçotu üçün məsul olan işçisi (irəlidə – məsul işçi) sənədlərin qəbulunun qeydiyyatı jurnalını doldurur (əlavə №3).
- 2.4. Mərkəzi Bank tərəfindən yenidən uçota qəbul olunan veksellərin məzmunu qarşısında qoyulan tələblər bu Qaydaların 3-cü fəsilində müəyyən edilir.
- 2.5. Vekselin yenidən uçota alınması və ya onu yenidən uçota almaqdan imtina edilməsi haqqında qərar Mərkəzi Bank tərəfindən siyahısı bu Qaydalarda müəyyən edilmiş sənədlərin tam zərfi alındığı gündən başlayaraq 5 iş günü ərzində qəbul olunur.
- 2.6. Mərkəzi Bank vekselin yenidən uçota qəbul edilməsi və ya imtina haqqında qərar qəbul etdikdə banka məlumat verir.
- 2.7. Vekselin yenidən uçota qəbul olunması məsələsi müsbət həll edildikdə bank Mərkəzi Bankın xeyrinə indossamenti rəsmiləşdirir və vekseli məsul şəxsə təqdim edir. Mərkəzi Bankın xeyrinə edilən indossamentdə

indossanti veksəl üzrə ödəniş məsuliyyətindən azad edən şərtlərin daxil edilməsinə icazə verilmir.

- 2.8. Mərkəzi Bankın xeyrinə indossamenti rəsmiləşdirmək səlahiyyətlərinə yalnız uçot aparan bankın İdarə Heyətinin sədri malikdir.
- 2.9. Mərkəzi Bankın xeyrinə indossamenti olan vekselin əslini aldıqdan sonra Mərkəzi Bank növbəti iş günündən gec olmayaraq diskontu, poçt xərclərini və digər xərcləri çıxmaqla vekselin məbləğini bankın xeyrinə köçürür.
- 2.10. Mərkəzi Bank və uçot aparan bank arasında bağlanmış müqaviləyə əsasən vekseli yenidən uçota təqdim etmiş bank həmin vekselin ödəniş tarixinə iki iş günü qalmış veksəl məbləğini Mərkəzi Banka ödəməlidir.

3. Yenidən uçota qəbul edilən veksellər üzrə qoyulan tələblər

---

- 3.1. Mərkəzi Bank tərəfindən yenidən uçota qəbul edilən veksellər aşağıdakı tələblərə cavab verməlidir:
  - 3.1.1. veksellərin ödəniş müddəti bir aydan az və bir ildən çox olmamalıdır;
  - 3.1.2. veksəl məbləği Azərbaycan manatında göstərilməlidir və Azərbaycan dilində tərtib olunmalıdır;
  - 3.1.3. veksellərin emitentləri sabit maliyyə vəziyyətinə malik olan Azərbaycan Respublikasının rezidentləri olmalıdırlar;
  - 3.1.4. veksəl üzrə ödəniş müddəti müəyyən bir gün göstərilməlidir. «Təqdim edilən kimi», «Təqdim olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində», «Tərtib olunduqdan sonra müəyyən vaxt ərzində» müddətləri ilə veksellər yenidən uçota qəbul olunmur;
  - 3.1.5. vekseldə faizlərin hesablanması barədə şərt olmamalıdır;
  - 3.1.6. ödəniş yeri kimi vekselin uçotunu aparmış kommərsiya bankı göstərilməlidir (domisiliyasiya haqqında qeyd). Vekseldə «ödəniş _____ ünvanında yerləşən (uçot aparan bankın adı) aparılsın» göstərişi domisiliyasiya haqqında qeydidir ;
  - 3.1.7. vekseldə hər hansı məhdudlaşdırıcı qeyd olmamalıdır;
  - 3.1.8. vekselin əsli olmalıdır. Surətlər yenidən uçota qəbul olunmur;
  - 3.1.9. veksellər QKDK tərəfindən təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasında veksəl dövriyyəsi haqqında» Əsasnamənin (irəlidə - Əsasnamə) tələblərinə uyğun olaraq müvafiq qaydada çap olunmalı və dövlət reyestrinə salınmalıdır.
- 3.2. Mərkəzi Bank uçot aparan bank qarşısında yenidən uçota təqdim edilən vekselin başqa bir kommərsiya bankı tərəfindən avallaşdırılması haqqında şərti qoya bilər.

- 3.3. Mərkəzi Bank aşağıdakı hallarda bankın veksellərini yenidən uçota qəbul etməkdən imtina edə bilər:
- 3.3.1. veksəl üzrə ödəniş tarixinə qalan müddət bir aydan az olduqda;
- 3.3.2. vekselin məzmunundan onun ödəniş yeri, veksəl üzrə vəzifə daşıyan şəxslərin ödəmə qabiliyyəti barədə birmənalı nəticə çıxarmaq mümkün olmadıqda, yaxud vekselin mətnində veksəl üzrə hüquqların həyata keçirilməsinə imkan verməyən başqa nöqsanlar olduqda;
- 3.3.3. veksəl bu Qaydaların 3.1. bəndində göstərilən tələblərinə cavab vermədikdə.

4. Yenidən uçota qəbul olunmuş veksellərin qeydiyyatı

- 4.1. Mərkəzi Bank yenidən uçota qəbul olunmuş veksellərin qeydiyyatı üçün xüsusi nəzarət kitabı aparır. Nəzarət kitabında hər müştəri üzrə yenidən uçota qəbul olunmuş veksellərin sayı, məbləği və valyutası, həmin veksəl üzrə ödəyici və ödəyici tərəfindən ödənilmiş veksellərin miqdarı qeyd olunur.
- 4.2. Mərkəzi Bankın kredit portfelində veksellər aşağıdakı meyarlar üzrə təsnifləşdirilir:
- ⇒ indossant (ad və lazımı rekvizitlər);
  - ⇒ vekselin ödəyicisi;
  - ⇒ ödəniş yeri;
  - ⇒ ödəniş müddətləri (aylar və günlər);
  - ⇒ digər lazımı parametrlər.

5. Veksellərin yenidən uçotu əməliyyatları haqqında informasiyaların yayılması

- 5.1. Mərkəzi Bank veksellərin yenidən uçotu əməliyyatları, o cümlədən yenidən uçot dərəcəsi haqqında məlumatları kütləvi informasiya vasitələri, internet şəbəkəsi və özünün informasiya bülletenləri vasitəsilə yayır.

6. Yekun müddəalar

- 6.1. Bu Qaydalar QKDK tərəfindən razılaşdırıldığı gündən qüvvəyə minir.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə
Heyətinin 2002-ci il «___» _____ tarixli
qərarı ilə təsdiq edilmiş (protokol № _____) və
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi
tərəfindən 2002-ci il «___» _____ tarixində
təsdiq edilmiş (əmr № ___)
«Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı
tərəfindən veksellərin yenidən uçotu haqqında müvəqqəti
Qaydaları»na
Əlavə № 1

Veksellərin yenidən uçota alınması haqqında Müqavilə

Bakı şəhəri

«___» «_____» 200__ - ci il

«Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanunu əsasında fəaliyyət göstərən Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı (irəlidə- «Mərkəzi Bank»), İdarə Heyətinin üzvü, Baş Direktor _____ şəxsində bir tərəfdən və Nizamnamə əsasında fəaliyyət göstərən (bankın adı, irəlidə-«Bank»), İdarə Heyəti Sədri _____ şəxsində, digər tərəfdən (irəlidə-«tərəflər») aşağıdakı şərtlərlə bu Müqaviləni bağladılar.

1. Ümumi müddəalar.

Bu Müqavilənin məqsədləri üçün aşağıdakı anlayışlar istifadə olunur:

- ⇒ **veksellərin yenidən uçotu** - *vekselin* uçotunu aparən bankdan uçota aldığı vekselləri ödəniş tarixindən əvvəl Mərkəzi Bank tərəfindən *vekselin məbləğini diskontla* ödəməklə alınmasıdır;
- ⇒ **diskont** - veksellərin uçotu zamanı Mərkəzi Bank tərəfindən alınan məbləğdir;
- ⇒ **vekselin qiyməti** - diskontu çıxmaqla vekselin məbləği;
- ⇒ **vekselin məbləği** - vekselin üzərində yazılmış və ödənilməli olan məbləğ;
- ⇒ **vekselin protesti** - akseptdən və ya ödəmədən imtina faktlarının səlahiyyətli dövlət orqanı (notarius) tərəfindən rəsmi təsdiq edilməsidir;
- ⇒ **indossament** - vekseldən irəli gələn bütün hüquqları sonuncu vekselsaxlayandan növbəti saxlayana ötürən vekseldə aparılan ötürücü yazıdır;

2. Müqavilənin predmeti

- 2.1. Bu Müqavilənin qüvvədə olduğu müddətdə Mərkəzi Bank Bankın _____ qeydiyyat nömrəli veksellərini yenidən uçota geri satın alma şərtilə alır. Bu əməliyyat zamanı Bank vekselləri Mərkəzi Banka vekselin qiyməti ilə satır və həmin vekselləri vekselin məbləği həcmində geri satın almağı öhdəsinə götürür.
- 2.2. Mərkəzi Bank Bankın veksellərini «__» _____ il tarixindən etibarən ___ gün müddətinə _____ manat məbləğində alır.
- 2.3. Bank «__» _____ il tarixdə vekselləri tam məbləğdə ödəməklə onları geri almağı öhdəsinə götürür.

3. Tərəflərin hüquq və öhdəlikləri

- 3.1. Mərkəzi Bankın xeyrinə indossamenti olan vekselin əslini aldıqdan sonra Mərkəzi Bank növbəti iş günündən gec olmayaraq diskontu çıxmaqla vekselin məbləğini Bankın müxbir hesabına köçürür.
- 3.2. Mərkəzi Bank yenidən uçota alınmış vekselin ödəmə vaxtı çatdıqda ilknövbəli ödənişlər aparıldıqdan sonra veksəl məbləğinə bərabər vəsaiti həmin vekseli uçota almış Bankın müxbir hesabından qeyd-şərtsiz qaydada silmək hüququna malikdir.
- 3.3. Veksellərin məbləği ödənildikdən sonra veksellərin əsl Mərkəzi Bank tərəfindən Banka qaytarılır.
- 3.4. Geri satın alma tarixinə Bankın veksəl məbləğini ödəmək üçün Mərkəzi Bankdakı müxbir hesabında yetərli vəsait olmadığı halda Mərkəzi Bank tərəfindən veksəl üzrə veksəl verənə tələblər təqdim etmək yolu ilə vekseldən protest verilir.
- 3.5. Bank vekseli geri alma vaxtından əvvəl almaq hüququna malikdir. Veksellərin vaxtından əvvəl geri alınması Bankın təşəbbüsü ilə keçirildiyi halda Mərkəzi Bank Banka bu zaman heç bir diskont ödəmir.

4. Müqavilənin qüvvədə olduğu müddət

- 4.1. Müqavilə tərəflər onu imzaladığı gündən qüvvəyə minir.
- 4.2. Müqavilə tərəflər bir-birinin qarşısında Müqavilə qüvvədə olduğu müddət ərzində yaranan öhdəlikləri icra etdiyi təqdirdə xitam verilmiş hesab olunur.

4.3. Müqavilə iki nüsxədə tərtib olunur və tərəflərin hər birində onun bir nüsxəsi saxlanılır.

5. Mübahisələrin həlli

- 5.1. Bu Müqavilənin icrası zamanı fikir ayrılıqları çıxdıqda tərəflər onların aradan qaldırılması üçün bütün zəruri tədbirləri görməyi öhdələrinə götürürlər.
- 5.2. Tərəflərin qarşılıqlı razılığını əldə etmək mümkün olmadıqda mübahisələrə məhkəmədə qanunla müəyyən edilmiş qaydada baxılır.

6. Tərəflərin hüquqi ünvanları

Mərkəzi Bank	Bank
Azərbaycan Respublikası	_____
Mərkəzi Bankı	_____
Bakı şəhəri, Rəşid Behbudov küçəsi 32	_____

7. Tərəflərin təsdiqi

Mərkəzi Bank	Bank
İdarə Heyətinin üzvü, Baş Direktor	İdarə Heyətinin sədri
_____	_____
M.Y	M.Y.

Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankı İdarə
Heyətinin 2002-ci il « ____ » _____ tarixli
qərarı ilə təsdiq edilmiş (protokol № _____) və
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında
Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi
tərəfindən 2002-ci il « ____ » _____ tarixində
təsdiq edilmiş (əmr № ____)
«Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankı
tərəfindən veksellərin yenidən uçuotu haqqında müvəqqəti
Qaydaları»na
Əlavə № 2

Vekselin yenidən uçota qəbul edilməsi üçün ərizə

_____ (vekseli təqdim edən uçot aparan bankın adı)

_____ (vekselin məbləği rəqəmlə və yazı ilə)
məbləğində vekselin yenidən uçota alınmasını xahiş edir.

_____ (veksel verənin adı və yaşayış yeri/olduğu yer)
İndossantlar

_____ (indossantların adı və yaşayış yeri/olduğu yer)
Veksel üzrə vəzifə daşıyan digər şəxslər

_____ (veksel üzrə vəzifə daşıyan digər şəxslərin adı və yaşayış yeri/olduğu yer)

Veksel üzrə ödəniş müddəti _____

Ödəniş yeri _____

Vekselin mətninə daxil edilmiş şərtlər _____

Vekselin valyutası _____

Ərizəçi

_____ (İmza)

M.Y.

